

حسن تقی پور، ۱۴۰۵

بررسی تجربه زیستی کارگران کوره پزی و نقش آن در سلامت روان و تاب‌آوری شغلی

هدف: هدف از پژوهش حاضر، شناسایی و تحلیل تجربیات زیسته کارگران شاغل در کوره‌های آجرپزی، بررسی پیامدهای سلامت روان ناشی از شرایط محیطی سخت و شناسایی راهبردهای تاب‌آوری شغلی در این گروه از افراد است.

روش پژوهش: این مطالعه با رویکردی کیفی و با استفاده از روش پدیدارشناسی انجام شد. جامعه آماری پژوهش، کارگران شاغل در کوره‌های آجرپزی شهرستان اسفراین بود که در نهایت تعداد ?? نفر (به روش نمونه‌گیری هدفمند) انتخاب شدند. جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق و نیمه‌ساختاریافته صورت گرفت و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون بر مبنای الگوی براون و کلارک انجام شد. برای اطمینان از اعتبار و پایایی یافته‌ها، از روش بازبینی توسط مشارکت‌کنندگان و نظارت متخصص استفاده گردید.

یافته‌ها: استخراج مضامین اصلی نشان داد که تجربه زیسته کارگران در محیط کوره‌پزی، ترکیبی از «سختی‌های جسمانی شدید» و «پذیرش سرنوشت» است. سلامت روان کارگران تحت تأثیر شدید عوامل محیطی (گرما و خستگی مفرط) و استرس‌های اقتصادی قرار دارد. پیامدهای سلامت روان در سه سطح جسمانی (اختلالات خواب، خستگی مزمن و تحریک‌پذیری)، اجتماعی (تنش‌های خانوادگی و فروپاشی ارتباطات) و شغلی (کاهش تمرکز، افزایش خطاهای عملیاتی و فرسودگی) شناسایی شدند. با این حال، تاب‌آوری شغلی در این گروه از طریق سه سازوکار «معنابخشی به رنج (به‌ویژه برای خانواده)»، «حمایت‌های اجتماعی و همبستگی با همکاران» و «سخت‌شدن تجربی در برابر محیط» شکل می‌گیرد. همچنین، راهبردهای بالابردن روحیه کاری عمدتاً بر محورهای حمایتی-گروهی و تفکیک روانی از محیط کار استوار بود. یافته‌های پژوهش همچنین نشان داد که تاب‌آوری در این کارگران، اغلب از نوع «تاب‌آوری اجباری» است که از روی ناچاری و فقدان جایگزین شکل می‌گیرد، نه از روی انتخاب آگاهانه و توانمندی درونی.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاکی از آن است که اگرچه محیط کوره‌پزی به دلیل فشارهای حرارتی و اقتصادی، آسیب‌های روانی قابل‌توجهی را به کارگران تحمیل می‌کند، اما منابع داخلی (مانند معنابخشی و باورهای مذهبی) و منابع بیرونی (مانند حمایت همکاران و خانواده)، نقش محافظتی داشته و منجر به شکل‌گیری تاب‌آوری شغلی می‌شوند. با این حال، «تاب‌آوری اجباری» که در این پژوهش شناسایی شد، می‌تواند در بلندمدت به فرسودگی عاطفی و تخریب سلامت روان منجر گردد. در نهایت، پیشنهاد می‌گردد برای ارتقای سلامت روان این گروه، علاوه بر اصلاحات زیرساختی و رفاهی (افزایش دستمزد، کاهش ساعات کار، بهبود امکانات فیزیکی)، مداخلات روان‌شناختی مبتنی بر تقویت تاب‌آوری و حمایت‌های اجتماعی در محیط کار به کار گرفته شود. همچنین، ایجاد شبکه‌های حمایتی غیررسمی، ارائه خدمات مشاوره به کارگران و خانواده‌های آنان، و آموزش مهارت‌های مقابله با استرس از جمله اقدامات ضروری در این زمینه

محسوب می‌شود.

کلیدواژه‌ها: تجربیات زیسته، سلامت روان، تاب‌آوری شغلی، کوره آجرپزی، تحلیل مضمون.

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۳۲۹۴۵۷۳۹۱۴۷۲۰۴۸۰۴۱۱۶۳۴۸۵۲۸۸

تاریخ دفاع: ۱۴۰۵/۰۷/۰۶

رشته‌ی تحصیلی:

دانشکده:

استاد راهنما: دکتر محمد آرمین

Thesis:

Title : Analyzing the life experience of the kiln workers and its role in mental health and job resiliency

Examining the Lived Experience of Furnace Workers and Its Role in Mental Health and Occupational Resilience

Objective: The aim of the present study is to identify and analyze the lived experiences of workers employed in brick kilns, to investigate the mental health consequences of harsh environmental conditions, and to identify occupational resilience strategies in this group of individuals.

Research Method: This study was conducted with a qualitative approach using the phenomenological method. The statistical population of the study comprised workers employed in brick kilns in the Esfarayen County, from which 10 individuals were ultimately selected through purposive sampling. Data collection was carried out through in-depth, semi-structured interviews, and data analysis was performed using thematic analysis based on the Braun and Clarke model. To ensure the validity and reliability of the findings, participant review (member checking) and expert supervision were employed.

Findings: The extraction of main themes revealed that the lived experience of brick kiln workers is a combination of "severe physical hardships" and "acceptance of fate." Workers' mental health is severely affected by environmental factors (heat and extreme fatigue) and economic stress. Mental health consequences were identified at three levels: physical (sleep disorders, chronic fatigue, and irritability), social (family tensions and breakdown of communication), and occupational (decreased concentration, increased operational errors, and burnout). However, occupational resilience in this group is formed through three mechanisms: "meaning-making of suffering (especially for family)," "social support and solidarity with colleagues," and "experiential hardening against the environment." Furthermore, strategies for enhancing work morale were mainly based on support-group axes and psychological separation from the workplace. The findings also indicated that resilience among these workers often takes the form of "forced resilience," which arises from necessity and lack of alternatives rather than conscious choice and intrinsic capability.

Conclusion: The results of the study indicate that although the brick kiln environment imposes significant psychological damage on workers due to thermal and economic pressures, internal resources (such as meaning-making and religious beliefs) and external resources (such as support from colleagues and family) play a protective role and lead to the formation of occupational resilience. However, the "forced resilience" identified in this study can, in the long term, lead to emotional burnout and the deterioration of mental health. Finally, it is suggested that in order to improve the mental health of this group, in addition to infrastructural and welfare reforms (increasing wages, reducing working hours, improving physical facilities), psychological interventions based on strengthening resilience and social support in the workplace should be implemented. Furthermore, establishing informal support networks, providing counseling services to workers and their families, and teaching stress management skills are among the essential measures in this area.